

Motion till riksdagen 2025/26:2724

av **Markus Wiechel (SD)**

Civilrättsliga sanktioner på immaterialrättens område

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att arbeta inom EU för att riva upp lagen om civilrättsliga sanktioner på immaterialrättens område och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Riksdagen röstade den 25 februari 2009 igenom lagen som den 1 april samma år trädde i kraft. Civilrättsliga sanktioner på immaterialrättens område, eller det som på engelska kallas International Property Rights Enforcement Directive (Ipred), är ett direkt översatt EU-direktiv och innebär i praktiken ett flertal lagar och förändringar i tidigare lagar. Ingenting pekar på att fildelningen av upphovsrättsskyddat material har minskat i Sverige sedan lagen infördes. I stället har tusentals svenskar fått ta emot utpressningsbrev från företag som uppmanar dem att betala in några tusenlappar på ett konto. Om så inte sker sägs det att företaget kommer att dra dem inför rätta och att de riskerar att bli stämnda på miljonbelopp.

Kortfattat innebär lagen om civilrättsliga sanktioner på immaterialrättens område att företag och organisationer kan bedriva brottsbekämpning. Rättighetsinnehavare som ofta råkar vara stora mediebolag kan spåra personer som anses syssla med fildelning av upphovsrättsskyddat material. Utan brottsmisstanke kan företag agera privatpolis, vilket inte ens är förenligt med svensk lag, genom att kräva ett utlämnande av ip-adresser. Detta ger bolag en form av myndighetsutövning gentemot privata intressen. Det är inte rimligt att eventuella mål som dessa hanteras som civilmål, där den enskilda medborgaren sätts i en mycket ogynnsam situation eftersom den svarande själv får stå för alla rättegångskostnader, ofta mot multinationella företag.

Vidare är inte tillvägagångssättet rättssäkert då de som skickar breven är tätt knutna till företaget som tagit fram programmet som samlar in bevismaterialet. De domstolar

som godkänner att breven skickas ut granskar sedan inte bevisen, vilket får till följd att det är företagen som själva bedömer vem som anklagas för att ha begått ett brott. I april 2020 kunde vi läsa i Svenska Dagbladet hur företag missbrukat denna lag och använt sig av den i utpressningssyfte. I stället för att rädda författare, musiker och kreatörer har den använts av porrbolagen som i industriell skala pressar svenskar på pengar: Bara under 2019, tio år efter att lagen kom till, kan det ha handlat om mer än 100 miljoner kronor. Enligt Svenska Dagbladets granskning hade 25 000 namn lämnats ut under året och en mycket stor del av dessa anser sig vara oskyldigt anklagade men måste trots det märkligt nog bevisa sin oskuld.

Lagen kriminaliserar mer eller mindre en hel generation då var eller varannan ungdom på ett eller annat sätt sysslat med fildelning. En liknande debatt som förs idag fördes när kassetbandet kom, men då togs det rätta beslutet att inte stoppa den tekniska utvecklingen i samhället. Teknikutvecklingen är en del av moderniseringen av samhället som varken bör eller kan stoppas.

Ip-adresser översätts ofta idag till personuppgifter, vilket inte är rimligt då det är omöjligt att veta vem som har suttit vid datorn som är kopplad till den ip-adress som fallet i fråga rör sig om. I praktiken förbjuder lagen även öppna trådlösa nätverk, såväl för privatpersoner som för kaféer, företag, skolor och liknande, vilket är en större förlust och ett större problem för samhället än vad illegal fildelning någonsin kommer att vara. Det enda som krävs för att domstolen ska stå på bolagets sida är att bolagets ofta väl påkostade advokat kommer till domstolen med en skärmdump, dvs. en bild på vad data-skärmen vid ett specifikt tillfälle har visat, eller en kopia på en ip-adress.

Det är tänkt att lagstiftningen ska fungera så att det fåtal personer som laddar upp stora mängder film, musik och annat är de enda som ska vara oroliga för lagen. Detta är dock inte sant. Det vanligaste sättet att dela filer på internet är genom vad som kallas bittorrent. Med bittorrent finns det ingen skillnad på vem som laddat upp och vem som laddat ned en fil. De som laddar ned något laddar också upp samma fil, och på detta sätt krävs ingen central server som sprider filerna. Därmed är det de s.k. vanliga fildelarna, dvs. de som enligt lagen inte är tänkta att åka fast, som drabbas.

Vad som också skett i Danmark är att bolagen som vill åt ip-adresserna påstår sig skicka varningsbrev innan rättsliga åtgärder vidtas. Vad det i själva verket handlar om är kravbrev på tiotusentals kronor till dem som de misstänker sysslar med illegal fildelning. Varningen består alltså i ett hot om att gå till domstol för att personen i fråga ska kunna krävas på ännu mera pengar. Godkänner den misstänkta fildelaren kravbrevet kallas det att de gjort upp i godo med bolaget. I detta fall är det katastrof när en nära anhörig eller en vän kanske står för ett internetabonnemang då personen i fråga mycket väl kan vara oskyldig.

Markus Wiechel (SD)